

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/19/2022
Identifikačné číslo spisu: 7018200403
Dátum vydania rozhodnutia: 28. februára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:7018200403.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: V. R. N. W., narodený X. V. XXXX, bytom W. R., M. XX, právne zastúpený: JUDr. Alena Zadáková, advokátka so sídlom Košice, Kováčska 32, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Bratislava, Ul. 29. augusta 8 a 10, o preskúmanie rozhodnutia žalovanej zo dňa 27. 02. 2018, č. 23706-3/2018-BA, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 10Sa/17/2018-131 zo dňa 27. 09. 2021, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom konania nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v súdnom konaní zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej, ktorým bolo rozhodnuté o vzniku prerušenia povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobcu ako samostatne zárobkovo činnnej osoby odo dňa 08. 09. 2015 (podľa § 26 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) ako následok prerušenia výkonu funkcie exekútora v období od 08. 09. 2015 do 26. 02. 2017 [podľa § 15a zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (ďalej len „Exekučný poriadok“)] z dôvodu, že v danom období žalobca nedisponoval žiadnym iným oprávnením na vykonávanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z.

2. Krajský súd zastával názor, že súdny exekútor počas prerušenia výkonu svojej funkcie nemôže sám vykonávať činnosť, pretože túto za neho vykonáva ustanovený zástupca. Prerušenie výkonu funkcie súdneho exekútora v zmysle § 15a ods. 4 Exekučného poriadku zodpovedá pozastaveniu výkonu činnosti SZČO osoby v zmysle § 26 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., ktoré má priamo zo zákona za následok prerušenie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia dňom prerušenia výkonu funkcie súdneho exekútora. Krajský súd sa stotožnil s právnym názorom žalovanej uvedeným v jej vyjadrení k správnej žalobe, že: „...ak u povinnej poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby nastane niektorý z vyššie popísaných dôvodov, dochádza u tejto samostatne zárobkovo činnnej osoby automaticky k prerušeniu jej povinného poistenia, t. j. prerušenie povinného poistenia nastáva priamo zo zákona o sociálnom poistení. Vzhľadom na skutočnosť, že podľa údajov, ktoré Sociálnej poisťovni poskytla Slovenská komora exekútorov mal žalobca v období od 8. septembra 2015 do 26. februára 2017 prerušený výkon funkcie exekútora, pričom žalobca v predmetnom období nedisponoval žiadnym iným oprávnením na vykonávanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3 zákona o sociálnom poistení, došlo u žalobcu k prerušeniu jeho povinného poistenia.“

3. Vo vzťahu k námietke žalobcu v správnej žalobe, že na základe Dohody o fakturovaní podielovej odmeny, odmeny za úkony a nárokov na náhradu hotových výdavkov a na náhradu za stratu času zo dňa 08. 09. 2015 uzavretej so zastupujúcim exekútorom nebol žalobca bez príjmu, ale počas prerušenia výkonu funkcie súdneho exekútora mal nárok na podiely na trovách, ktoré mu uhradil jeho zástupca, ako aj to, že podľa interných predpisov Slovenskej komory exekútorov príjem z výkonu funkcie zástupcu súdneho exekútora je adresovaný zastupovanému exekútorovi, resp. jeho úradu, krajský súd uviedol, že túto námietku nepovažoval za dôvodnú, pretože za rozhodujúcu skutočnosť pre vznik prerušenia povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobcu ako samostatne zárobkovo činnnej osoby, v zmysle argumentácie uvedenej vyššie, je potrebné považovať samotné prerušenie výkonu funkcie exekútora, ktoré zodpovedá pozastaveniu výkonu činnosti v zmysle § 26 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. Príjem súdneho exekútora počas prerušenia výkonu jeho funkcie pre prerušenie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia tak nie je relevantný.

4. Ako nedôvodnú hodnotil krajský súd aj námietku, že k prerušeniu poistenia nemohlo dôjsť z dôvodu, že ako súdny exekútor s prerušeným výkonom funkcie bol naďalej povinný zabezpečovať riadny chod exekútorského úradu vo veciach personálnych, materiálnych a technických, pretože podľa názoru súdu pri takejto činnosti má súdny exekútor, ktorý stojí na čele exekútorského úradu na účely sociálneho poistenia právne postavenie zamestnávateľa. Platenie a odvádzanie poistného z právneho postavenia zamestnávateľa je iným inštitútom zákona č. 461/2003 Z. z., ako platenie a odvádzanie poistného z titulu povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby (uvedené poistenia zákon č. 461/2003 Z. z. upravuje v osobitných ustanoveniach). Prerúšením povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia žalobca nestratil právne postavenie zamestnávateľa a dokonca ani právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 zákona č. 461/2003 Z. z., iba z dôvodu pozastavenia výkonu činnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby bolo prerušené jeho povinné poistenie.

5. Krajský súd nesúhlasil ani s námietkou žalobcu o nepreskúmateľnosti rozhodnutia žalovanej pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov, ako aj dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu. Podľa názoru súdu prvostupňový orgán žalovanej (ďalej len „pobočka žalovanej“), ako aj žalovaná vo veci zistili skutkový stav v potrebnom rozsahu, a zistené skutočnosti vyhodnotili zákonným spôsobom. Žalovaná sa v preskúmanom rozhodnutí dostatočným spôsobom vysporiadala so všetkými podstatnými tvrdeniami žalobcu obsiahnutými v podanom odvolaní a jej právne závery podľa názoru krajského súdu zodpovedajú príslušným ustanoveniam zákona č. 461/2003 Z. z., ako aj Exekučného poriadku. Žalovaná správne vyhodnotila právne postavenie súdneho exekútora, ktorý má prerušený výkon funkcie, ako aj dôsledky toho vyplývajúce pre jeho povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Aj keď počas prerušenia výkonu funkcie exekútora žalobcovi plynuli príjmy z výkonu exekučnej činnosti prostredníctvom jeho zástupcu, pobočka žalovanej a žalovaná správne vyhodnotili, že uvedená skutočnosť nie je rozhodujúcou pre prerušenie povinného poistenia, pretože takouto rozhodujúcou skutočnosťou je pozastavenie výkonu činnosti samostatne zárobkovo činnnej

osoby, ktorému zodpovedá prerušenie výkonu funkcie exekútora podľa § 15a ods. 4 Exekučného poriadku.

6. V prípade, ak žalobca poukazoval na bližšie nešpecifikovaný výklad Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, podľa ktorého: „..... prerušenie výkonu funkcie súdneho exekútora nemá vplyv na povinnosti vyplývajúce z osobitných právnych predpisov, ktoré súvisia so statusom súdneho exekútora alebo plnením jeho zákonných povinností,“ resp. výklad Slovenskej komory exekútorov, krajský súd zastával zhodne so žalovanou názor, že v zmysle § 120 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov sociálne poistenie vykonáva Sociálna poisťovňa, ktorá je verejnoprávnu inštitúciou a je aj jedinou verejnoprávnu inštitúciou oprávnenou autoritatívne rozhodovať o vzniku, prerušení a zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby. Uvedené stanoviská preto nemajú žiaden vplyv na posúdenie zákonnosti rozhodnutia žalovanej.

7. Vzhľadom na tieto podstatné skutočnosti, po vyhodnotení výsledkov vykonaného dokazovania, krajský súd dospel k záveru, že žalobcom uplatnené žalobné dôvody nie sú opodstatnené. Pri neformálnom posúdení správnej žaloby v zmysle § 202 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) súd nezistil ani žiadne také pochybenia v procesnom postupe pobočky žalovanej a žalovanej (vrátane výzvy pobočky žalovanej na predloženie registračného formulára), prípadne v jeho rozhodnutí, ktoré by boli dôvodom pre zrušenie preskúmaného rozhodnutia. Za takejto situácie krajský súd vyhodnotil, že žaloba žalobcu nie je dôvodná, preto žalobu rozsudkom podľa § 190 SSP v spojení s § 199 ods. 3 SSP zamietol.

II.

Kasačná sťažnosť žalobcu proti rozsudku krajského súdu

8. Proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť žalobca podaním zo dňa 01. 12. 2021 č. AK: 124/96/18 prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Kasačnú sťažnosť odôvodnil tým, že krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi ako účastníkovi konania, aby riadne uskutočňoval svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Na začiatok žalobca v stručnosti objasnil skutkový stav veci vo vzťahu k aplikovanej právnej úprave v prejednávacom prípade.

9. Žalobca namietal, že krajský súd sa dostatočne nevysporiadal s jeho podstatnými argumentmi, pretože odôvodnenie napadnutého rozsudku nedáva žiadne odpovede na jeho zásadné tvrdenia, najmä na tie, ktoré vo svojich početných písomných vyjadreniach uvádzal, a ktoré uviedol aj vo svojom prednese na pojednávaní konanom dňa 27. 09. 2021. Poukázal, že krajský súd mohol v prejednávacom prípade uplatniť tzv. sudcovskú tvorbu práva, pretože zákon č. 461/2003 Z. z. nemôže obsiahnuť všetky situácie, ktoré môžu nastať, pričom pre rozhodovanie Sociálnej poisťovne je charakteristické tzv. tunelové videnie, kedy na rôzne prípady žalovaná aplikuje „drakonicky“ len ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z., bez znalosti, resp. odvahy púšťať sa do výkladu iných relevantných zákonov.

10. Ďalej poukázal, že zánik účasti na dôchodkovom zabezpečení a nemocenskom poistení je pri výkone funkcie súdneho exekútora spojený so zánikom oprávnenia na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti. Čo sa považuje za zánik oprávnenia na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti, je však možné vykladať len podľa predpisov upravujúcich výkon tejto činnosti. V posudzovanej veci je to Exekučný poriadok. Žalovaná tak nepochopila postavenie exekútora a jeho vzťah k exekútorskému úradu. Existencia exekútorského úradu a jeho každodenná činnosť je totiž podmienená existenciou a činnosťou exekútora, ako štátom určenej a splnomocnenej osoby na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí. Bez existencie exekútora ako osoby oprávnenej na výkon exekúcie, neprichádza do úvahy ani jeho zastupovanie, pretože súčasne so zánikom osoby exekútora, ako osoby oprávnenej na výkon exekúcie zaniká aj exekučný úrad a v takomto prípade neprichádza do úvahy ani zastupovanie formálno-právne neexistujúcej osoby.

11. Ak iný exekútor zastupuje exekútora, ktorý dočasne nemôže vykonávať funkciu exekútora, pričom exekútorovi počas tejto doby zostávajú zachované všetky pracovnoprávne vzťahy vo vzťahu k jeho zamestnancom. „tento významný záver je významný aj preto, že ak by exekútor po dobu jeho pozastavenia činnosti nebol SZČO a nemal by oprávnenie na výkon takejto činnosti, zamestnávanie osôb na výkon exekučnej činnosti, na ktorú by nemal oprávnenie by znamenalo nedovolenú činnosť, ktorá by bránila trvanie pracovného pomeru jeho zamestnancom“. Nelogickým sa žalobcovi javí aj záver krajského súdu z dôvodu prijatia argumentácie žalovanej o zániku oprávnenia, ktoré by v konečnom dôsledku znamenalo, že v prípade, ak dôjde k zániku dôvodu, pre ktoré došlo k pozastaveniu činnosti, by sa vyžadovalo opätovne vymenovanie exekútora do funkcie. Rovnako § 4 Exekučného poriadku má za následok, že exekútor napriek pozastaveniu činnosti nemôže vykonávať činnosť v záujme dosahovania príjmu, čím by mu bola upretá akákoľvek možnosť účasti na dôchodkovom zabezpečení a nemocenskom poistení.

12. Podľa názoru žalobcu, krajský súd sa nedostatočne zaoberal žalobným návrhom, pretože nevychádzal zo zákonných ustanovení Exekučného poriadku, v nadväznosti na inštitút prerušenia výkonu exekučnej činnosti exekútora, pričom sa priklonil k nesprávnym tvrdeniam žalovanej, že len žalovaná má právo autoritatívne posúdiť problematiku inštitútu prerušenia výkonu exekučnej činnosti, a to na základe svojich úvah, resp. dôkazov, ktoré uzná iba žalovaná. Toto autoritatívne posúdenie problematiky prerušenia výkonu funkcie exekútora nepatrí v žiadnom prípade žalovanej, tá môže autoritatívne posudzovať iba inštitúty ustanovené maximálne v zákone č. 461/2003 Z. z., teda je v tomto bode nesprávne, jednostranné neakceptujúce právnu úpravu tohto inštitútu v Exekučnom poriadku, ako špeciálnu úpravu odlišnú od všeobecnej úpravy, čoho výsledkom je neakceptovanie špeciálnych zákonných ustanovení Exekučného poriadku, ktorá má prednosť pred všeobecnou právnou úpravou.

13. Žalobca namietal, že žalovaná, ale rovnako ani krajský súd sa nevysporiadali s právnou úpravou § 26 ods. 1 až 4 zákona č. 461/2003 Z. z., ktorý sa posudzuje rovnako ako zánik poistenia, a skončenie prerušenia, ktoré sa posudzuje rovnako ako vznik poistenia, ďalej sa nevysporiadali relevantným spôsobom s inštitútom dosahovania príjmu z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 3 ods. 1 písm. b/, v spojení s § 5 podľa osobitného predpisu, ktorým je § 6 ods. 2 písm. b/ zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, ďalej sa nevysporiadali s inštitútom vzniku povinného poistenia samostatne zárobkovo činné osoby podľa § 21 ods. 1 alebo 2 zákona č. 461/2003 Z. z., v nadväznosti na § 138 ods. 2 alebo 3 zákona č. 461/2003 Z. z. (vymeriavací základ pre povinné platenia poistenia je zo zákona naviazaný na podanie daňového priznania dane z príjmov samostatne zárobkovo činné osoby, na podklade ktorého žalovaná určí povinnosť platiť odvod poistného).

14. Žalobca má za to, že odo dňa prerušenia došlo iba k prerušeniu výkonu funkcie exekútora, ale nedošlo k zániku výkonu exekučnej činnosti, t. j. výkonu exekúcie exekútorského úradu zamestnancami exekútora a nie zamestnancami zástupcu exekútora, teda za plnej činnosti exekútorského úradu (ako napr. v prípade dovolenky alebo nemoci súdneho exekútora), keď zástupca exekútora podpisuje iba tie listiny, ktoré nemôže podpisovať zamestnanec alebo koncipient exekútorského úradu. Prerušenie výkonu funkcie exekútora má dopad iba na zníženie dosahovaných príjmov exekútorovi, ktorý má pozastavený výkon funkcie z dôvodu jej prerušenia na vlastnú žiadosť, alebo ex lege (dovolenka, nemoc a pod.), a to len preto, že zástupca exekútora má nárok na čiastočnú odmenu zo zastupovania v prípadoch, keď vykonáva niektoré úkony sám za exekútora, ktorému je prerušený výkon funkcie exekútora, teda nie výkon exekučnej činnosti. Tým, že exekútorovi bol prerušený len výkon funkcie exekútora, ale nie výkon exekučnej činnosti, vzniká stav, že síce by sa javilo, že sú tu splnené podmienky pre postup upravený pre inštitút prerušenia podľa zákona č. 461/2003 Z. z., ale bráni tomu minimálne dosahovanie príjmu, a teda súčasne vzniká aj povinnosť exekútorovi, ktorý má pozastavený výkon funkcie platiť daň z príjmov, lebo naďalej dosahuje príjmy z inej zárobkovej činnosti podľa § 3 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z. z.

15. Obdobne žalobca poukazuje na skutočnosť, že prerušením výkonu funkcie exekútora nedochádza k účinkom podľa § 26 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., pretože prerušením výkonu funkcie nedošlo v

žiadnom prípade k splneniu zákonnej podmienky pozastavenie prevádzkovania alebo pozastavenia výkonu činnosti, resp. pozastaveniu činnosti. Žalovaná a rovnako aj krajský súd svojím nesprávnym a nezákonným konaním obchádza skutočnosť, že súdny exekútor dosahuje príjmy aj po prerušení výkonu funkcie exekútora, čo má za následok platenie poisteného žalovanou za samostatne zárobkovo činnú osobu, ktorá jednoznačne a preukázateľne v tomto období poberá príjmy.

16. Záverom žalobca navrhol, aby najvyšší správny súd podľa § 462 ods. 1 SSP rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alebo alternatívne zmenil rozsudok krajského súdu tak, že zrušil rozhodnutie žalovanej a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie žalobkyne ku kasačnej sťažnosti žalovaného

17. Žalovaná sa na základe zaslanej výzvy krajského súdu vyjadrila ku kasačnej sťažnosti žalobcu podaním zo dňa 12. 01. 2022 č. 1026-18/2022-BA doručeným krajskému súdu dňa 12. 01. 2022.

18. Žalovaná vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobcu uviedla, že žalobca v nej neuviedol také námietky k správnosti preskúmaného rozhodnutia, ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie napadnutého rozhodnutia. Podľa žalovanej nie je sporné, že žalobca bol v prejednávanom období povinne nemocensky poistenou a povinne dôchodkovo poistenou samostatne zárobkovo činnou osobou, preto bolo potrebné na neho aplikovať zákon č. 461/2003 Z. z. upravujúci právne postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby. Pričom z § 26 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. jednoznačne vyplýva, že samostatne zárobkovo činnnej osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie v období, v ktorom má pozastavené prevádzkovanie živnosti, pozastavený výkon činnosti alebo pozastavenú činnosť, a v období, v ktorom je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody. Ak teda u samostatne zárobkovo činnnej osoby dôjde k niektorému z uvedených situácií, prerušenie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia nastáva priamo zo zákona č. 461/2003 Z. z. V predmetnom ustanovení sa neuvádza, že k prerušeniu poistenia dôjde iba v prípade, že samostatne zárobkovo činná osoba nedosahuje príjem podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov. Žalovaná mala preukázané (na základe údajov, ktoré poskytla žalovanej Slovenská komora exekútorov), že žalobca mal prerušený výkon funkcie exekútora odo dňa 08. 09. 2015 do 26. 02. 2017, pričom žalobca v dotknutom období nedisponoval žiadnym ďalším oprávnením na vykonávanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z.

19. Rovnako nebolo sporným, že žalobca mal v období odo dňa 08. 09. 2015 do 26. 02. 2017 prerušený výkon funkcie exekútora, pričom kým zastupovanie trvá, nemôže zastupovaný exekútor vykonávať exekučnú činnosť, je teda zrejmé, že zastupovaný exekútor (žalobca) nemôže počas prerušenia výkonu svojej funkcie sám vykonávať činnosť, exekučnú činnosť za neho vykonáva zástupca. Ak teda dôjde k pozastaveniu výkonu činnosti (samostatne zárobkovo činná osoba dočasne stratí oprávnenie osobne vykonávať činnosť), nastáva prerušenie jej povinného poistenia. Žalobca sa zároveň nesprávne domnieva, že žalovaná považovala prerušenie výkonu funkcie exekútora za zánik jeho oprávnenia na vykonávanie činnosti (žalovaná to netvrdila), prerušením povinného poistenia nenastáva zánik oprávnenia na vykonávanie činnosti, ale vznikom prerušenia povinného poistenia, ktorý sa posudzuje rovnako ako zánik povinného poistenia, nastávajú rovnaké následky ako pri zániku povinného poistenia (t. j. povinná osoba nie je ďalej povinná platiť a odvádzať poistné). Ak by zanikli dôvody, pre ktoré došlo k pozastaveniu výkonu činnosti (v prípade žalobcu, ak by došlo k skončeniu prerušenia výkonu funkcie exekútora), priamo zo zákona by zanikol dôvod prerušenia povinného poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby a v zmysle § 26 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z. by sa zánik prerušenia povinného poistenia posúdil ako vznik povinného poistenia.

20. Žalovaná poukázala na klamlivý výklad žalobcu, že len ona je oprávnená autoritatívne rozhodovať o inštitúte prerušenia výkonu exekučnej činnosti, pričom poukázala, že ona len zastáva názor, že v zmysle § 120 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. vykonáva sociálne poistenie a je verejnoprávnou inštitúciou zriadenou na výkon sociálneho poistenia. Na podporu poukázala na rozhodnutie

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžsk/1/2018, v ktorom bolo vyslovené, že rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku povinného poistenia v sporných prípadoch zákon výslovne zveruje do vecnej pôsobnosti pobočky Sociálnej poisťovne.

21. Záverom dodala, že na žalobcu, ktorý stojí na čele exekútorského úradu, sa na účely sociálneho poistenia nazerá ako na zamestnávateľa (exekútor má v prípade zabezpečovania riadneho chodu exekútorského úradu, kde zaraďujeme aj platenie a odvádzanie poistného za zamestnancov exekútorského úradu, právne postavenie zamestnávateľa). Platenie a odvádzanie poistného z právneho postavenia zamestnávateľa a platenie a odvádzanie poistného z titulu povinného poistenia samostatne zárobkovo činné osoby sú dve rozdielne veci. Tieto veci nemožno zamieňať. Rovnako zákon č. 461/2003 Z. z. upravuje tieto dve poistenia osobitnými ustanoveniami.

22. Z dôvodov vyššie uvedených, navrhla kasačnému súdu, aby kasačnú sťažnosť žalobcu zamietol.

23. Vyjadrenie žalovanej ku kasačnej sťažnosti bolo doručené právnenému zástupcovi žalobcu dňa 26. 01. 2022 na vedomie.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

24. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie predchádzajúce jeho vydaniu postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná.

25. Podľa § 2 ods. 1 Exekučného poriadku, exekútor je štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonávanie núteného výkonu exekučných titulov (ďalej len „exekučná činnosť“).

26. Podľa § 4 Exekučného poriadku, činnosť exekútora je nezlučiteľná s pracovným pomerom alebo s obdobným pracovným vzťahom, podnikaním, členstvom v štatutárnom orgáne obchodnej spoločnosti alebo družstva alebo členstvom v dozornom orgáne obchodnej spoločnosti alebo družstva alebo s vykonávaním inej zárobkovej činnosti s výnimkou vedeckej, pedagogickej, literárnej, umeleckej, publicistickej a športovej činnosti.

27. Podľa § 6 ods. 1 Exekučného poriadku, exekútor riadi činnosť exekútorského úradu, ktorý v jeho mene plní úlohy spojené s odborným, organizačným a technickým zabezpečením exekučnej činnosti.

28. Podľa § 15a ods. 4 Exekučného poriadku, minister po vyjadrení komory môže vyhovieť žiadosti exekútora o prerušenie výkonu funkcie exekútora z vážnych rodinných alebo osobných dôvodov. Prerušenie výkonu funkcie exekútora nemôže v tomto prípade trvať viac ako päť rokov; uplynutím piatich rokov prerušenie výkonu funkcie exekútora zaniká a exekútor sa opätovne ujíma svojej funkcie. Exekútor, ktorému bol prerušený výkon funkcie, je povinný aspoň 30 dní pred tým, ako znovu začne vykonávať funkciu exekútora, oznámiť túto skutočnosť ministrovi a komore.

29. Podľa § 15 ods. 5 Exekučného poriadku, počas prerušenia výkonu funkcie exekútora zastupuje exekútora zástupca podľa § 17.

30. Podľa § 17 ods. 1 Exekučného poriadku, po vymenovaní do funkcie exekútora komora určí exekútorovi na jeho návrh zástupcu pre prípad choroby, dovolenky alebo z iných vážnych dôvodov, pre ktoré exekútor nemôže vykonávať svoju funkciu viac ako 30 dní. Komora určí exekútorovi zástupcu aj vtedy, ak ho sám nenavrhol do jedného mesiaca od vymenovania do funkcie exekútora, ako aj v prípade pozastavenia výkonu funkcie exekútora. Komora zároveň určí výšku podielu zástupcu na odmene zastupovaného exekútora. Odmena sa nevypláca zastupovanému exekútorovi, ktorý má prerušený výkon funkcie exekútora z dôvodu výkonu verejnej funkcie alebo pozastavený výkon funkcie exekútora; v tomto prípade sa odmena použije na financovanie činnosti exekútorského úradu.

31. Podľa § 17 ods. 4 Exekučného poriadku, kým zastupovanie trvá, nemôže zastupovaný exekútor vykonávať exekučnú činnosť. Zástupca exekútora zodpovedá za škodu podľa § 31.

32. Podľa § 17 ods. 5 Exekučného poriadku, zástupca exekútora disponuje s osobitným bankovým účtom exekútora, ktorého zastupuje, ak zastupovanie trvá viac ako 30 dní.

33. Podľa § 18 ods. 1 Exekučného poriadku, zástupca exekútora podpisuje listiny svojím menom a priezviskom a súčasne uvedie aj meno a priezvisko exekútora, ktorého zastupuje.

34. Podľa § 26 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., samostatne zárobkovo činnejš osobe sa prerušuje povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie v období, v ktorom má pozastavené prevádzkovanie živnosti, pozastavený výkon činnosti alebo pozastavenú činnosť, a v období, v ktorom je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody; časť vety za bodkočiarkou v odseku 1 písm. d/ platí rovnako.

35. Podľa § 26 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z. z., vznik prerušenia povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa odsekov 1 až 4 sa posudzuje rovnako ako zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti a skončenie prerušenia týchto poistení sa posudzuje rovnako ako vznik týchto poistení.

36. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým zamietol žalobu žalobcu týkajúcu sa preskúmania napadnutého rozhodnutia žalovanej vo vzťahu k rozhodnutiu o prerušení povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnejš osoby (ďalej len „povinné poistenie“) - žalobcu. Pobočka žalovanej na základe údajov zo Slovenskej komory exekútorov prerušila povinné poistenie žalobcovi v dôsledku prerušenia výkonu funkcie exekútora v zmysle § 15a Exekučného poriadku. Na základe uvedeného prvostupňového rozhodnutia pobočky žalovanej podal žalobca odvolanie, o ktorom rozhodla žalovaná tak, že toto zamietla a v celom rozsahu potvrdila prvostupňové rozhodnutie pobočky žalovanej. Sporným tak v predmetnom konaní bolo, či žalovaná rozhodla správne tak, že prerušila povinné poistenie žalobcovi z dôvodu prerušenia výkonu funkcie exekútora.

37. Najvyšší správny súd z obsahu súdneho ako aj pripojeného administratívneho spisu žalovanej mal preukázané nasledovné skutočnosti. Žalobcovi vzniklo dňa 08. 09. 2015 prerušenie povinného poistenia samostatne zárobkovo činnejš osoby na základe rozhodnutia pobočky žalovanej zo dňa 24. 05. 2017. Pobočka žalovanej toto rozhodnutie odôvodnila tým, že preverovaním poistného pomeru žalobcu ako samostatne zárobkovo činnejš osoby zistila, že žalobca mal prerušený výkon funkcie exekútora odo dňa 08. 09. 2015. Žalobca v rámci ústneho pojednávania na pobočke žalovanej argumentoval, že na prerušenie výkonu funkcie exekútora sa inštitút prerušenia povinného poistenia nevzťahuje. Žalovaná o odvolaní žalobcu rozhodla napadnutým rozhodnutím zo dňa 27. 02. 2018, pričom uvedené odôvodnila tým, že mala preukázané, že žalobca mal prerušený výkon funkcie exekútora, a zároveň predmetom konania nebolo posudzovanie účastníka konania ako zamestnávateľa, ktorý prostredníctvom exekútorského úradu zamestnáva zamestnancov. Preto je bezpredmetné, že účastník konania, ako zamestnávateľ, naďalej zamestnával zamestnancov a plnil si svoje ďalšie povinnosti vyplývajúce mu z právnych predpisov Slovenskej republiky, ako zamestnávateľovi.

38. Po oboznámení sa so súdnym spisom, ako aj administratívnym spisom žalovanej, najvyšší správny súd vyhodnotil, že spornou skutočnosťou v prejednávacom prípade bolo to, či prerušenie výkonu funkcie súdneho exekútora v zmysle ustanovení Exekučného poriadku má za následok prerušenie povinného poistenia samostatne zárobkovo činnejš osoby v zmysle ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. Preto najvyšší správny súd zameral svoju pozornosť na posúdenie tejto otázky.

39. V prejednávacom prípade nebolo sporným, že žalobca prerušil na základe svojej vlastnej žiadosti (závažné rodinné alebo zdravotné okolnosti) výkon funkcie súdneho exekútora na obdobie od 08. 09.

2015 do 26. 02. 2017, ktorému predchádzalo schválenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“). Exekučný poriadok upravuje dva inštitúty, ktoré v prípade ich uplatnenia majú za následok nevykonávanie exekučnej činnosti súdnym exekútorom. Prvým z nich je prerušenie výkonu funkcie exekútora v zmysle § 15a Exekučného poriadku. K prerušeniu výkonu funkcie súdneho exekútora môže dôjsť ex lege alebo na základe návrhu zo strany súdneho exekútora. V prípade prerušenia výkonu funkcie súdneho exekútora ex lege ide o situáciu, ak sa exekútor ujal výkonu funkcie, ktorá je zlučiteľná s funkciou exekútora a nejde o funkciu poslanca obecného zastupiteľstva a poslanca zastupiteľstva vyššieho územného celku (§ 15a ods. 1 Exekučného poriadku). Opačná situácia je v prípade prerušenia výkonu funkcie súdneho exekútora na základe vlastnej podanej žiadosti súdnym exekútorom (prípád žalobcu) upravenej v § 15a ods. 4 Exekučného poriadku. Minister spravodlivosti môže vyhovieť žiadosti súdneho exekútora o prerušenie výkonu funkcie súdneho exekútora z vážnych rodinných alebo osobných dôvodov. Prerušenie výkonu funkcie exekútora nemôže v tomto prípade trvať viac ako päť rokov, uplynutím piatich rokov prerušenie výkonu funkcie exekútora zaniká a exekútor sa opätovne ujíma svojej funkcie. Druhým inštitútom je pozastavenie výkonu funkcie exekútora v zmysle § 222 Exekučného poriadku, pričom tento inštitút sa uplatňuje v dôsledku trestného stíhania za úmyselný trestný čin, trestný čin súvisiaci s činnosťou podľa exekučného poriadku, v prípade začatého disciplinárneho konania za závažné disciplinárne previnenie, v prípade na čas výkonu trestu odňatia slobody exekútora. V prípade pozastavenia výkonu funkcie súdneho exekútora možno konštatovať, že k nemu dochádza v prípadoch protiprávneho konania zo strany súdneho exekútora. V oboch prípadoch - prerušenie výkonu funkcie súdneho exekútora a pozastavenie výkonu funkcie súdneho exekútora - z Exekučného poriadku vyplýva, že exekútor uplatnením týchto inštitútov nemôže vykonávať exekučnú činnosť.

40. Z ustanovení Exekučného poriadku vyplýva, že po vymenovaní do funkcie exekútora Slovenská komora exekútorov (ďalej len „Komora“) určí exekútorovi na jeho návrh zástupcu pre prípad choroby, dovolenky alebo z iných závažných dôvodov, pre ktoré exekútor nemôže vykonávať svoju funkciu viac ako 30 dní (§ 17 ods. 1 Exekučného poriadku). Komora určí exekútorovi zástupcu aj vtedy, ak ho sám nenavrhol do jedného mesiaca od vymenovania do funkcie exekútora, ako aj v prípade pozastavenia výkonu funkcie exekútora. Funkcia zástupcu exekútora je dôležitá aj vo vzťahu k prerušeniu výkonu funkcie súdneho exekútora. Počas prerušenia výkonu funkcie súdneho exekútora zastupuje súdneho exekútora jeho zástupca. Kým zastupovanie trvá, nemôže zastupovaný exekútor (v prejednávacom prípade žalobcu) vykonávať exekučnú činnosť. Nesprávna je tak aj argumentácia žalobcu, že v dotknutom období mal prerušený len výkon funkcie súdneho exekútora, ale exekučnú činnosť mohol vykonávať (napr. str. 12, bod 14 kasačnej sťažnosti, pozn. súdu). Z ustanovení Exekučného poriadku jednoznačne vyplýva, že v čase prerušenia výkonu funkcie exekútora, exekútor nevykonáva exekučnú činnosť (§ 17 ods. 4 Exekučného poriadku). Exekučnou činnosťou sa v súlade s § 2 ods. 1 Exekučného poriadku rozumie vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí. Zástupca exekútora okrem iného zodpovedá za prípadnú spôsobenú škodu (§ 17 ods. 4 Exekučného poriadku) a zároveň disponuje s osobitným bankovým účtom exekútora, ktorého zastupuje, ak zastupovanie trvá viac ako 30 dní (§ 17 ods. 5 Exekučného poriadku). V súvislosti so zastupovaním exekútora zástupcom je potrebné doplniť, že v takýchto prípadoch v rozhodnutí o určení súdneho exekútora ako zástupcu sa stanoví aj výška podielu zástupcu na odmene zastupovaného exekútora. Zastupovanému exekútorovi nepatrí odmena v prípade prerušenia výkonu funkcie exekútora z dôvodu výkonu verejnej funkcie alebo v prípade pozastavenia výkonu funkcie exekútora. V ostatných prípadoch, ako je aj prípad žalobcu, sa odmena súdneho exekútora (po odrátaní podielu zástupcu exekútora) použije na financovanie chodu exekučného úradu. Z podkladov, ktoré žalobca predložil krajskému súdu vyplynulo, že zástupcovi v dôsledku zastupovania žalobcu patrila odmena - 10 % podiel na odmene za zastupovanie, 60 % podiel na odmene za zastupovanie a 100 % podiel na hotových výdavkoch za jednotlivé mesiace zastupovania (žalobcom predložené vyúčtovania za jednotlivé mesiace zastupovania zástupcom žalobcu, pozn. súdu). Zvyšok odmeny bol použitý na chod exekútorskeho úradu žalobcu. Z uvedeného tak nemožno konštatovať, že odmena, ktorá bola vyplácaná v dôsledku zastupovania žalobcu, bola odmenou za žalobcovu činnosť ako súdneho exekútora. Táto odmena mala byť použitá na chod exekútorskeho úradu v dôsledku prerušenia výkonu funkcie žalobcu a nebola teda dôsledkom výkonu exekučnej činnosti žalobcu.

41. Pri posudzovaní tejto otázky je potrebné v prvom rade nahliadať na úmysel zákonodarcu, ktorý mal byť sledovaný predmetnou právnou úpravou - prerušenia výkonu funkcie súdneho exekútora, prípadne pozastavením výkonu funkcie súdneho exekútora. Úmyslom zákonodarcu bolo, že pri uplatňovaní oboch inštitútov platí zákonný predpoklad, aby v dotknutom období súdny exekútor nevykonával exekučnú činnosť. Uvedené je tak výlučne upravené v Exekučnom poriadku - poukaz na § 17ods. 4 a § 222 ods. 6 Exekučného poriadku. Preto je potrebné na vzniknutú situáciu žalobcu nahliadať v celkovom obraze so zohľadnením účelu sledovanej právnej úpravy. Súdny exekútor nemôže vykonávať exekučnú činnosť, ak nastane niektorá zákonom predpokladaná situácia, ktorej dôsledkom bude prerušenie výkonu funkcie súdneho exekútora, resp. pozastavenie výkonu funkcie súdneho exekútora. Zároveň najvyššiemu správne súdu neuniklo pozornosti, že sám žalobca si v predložených podaniach zamieňa tieto dva inštitúty - keď na jednom mieste používa prerušenie výkonu funkcie a na inom zase pozastavenie výkonu funkcie exekútora, pričom z kontextu prejednávaneho prípadu je zrejmé, že by malo ísť o prerušenie výkonu funkcie exekútora.

42. Vo vzťahu k prerušeniu povinného poistenia žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnéj osobe žalovanou v dôsledku prerušenia jeho činnosti vykonávať funkciu exekútora, najvyšší správny súd poukazuje, že tak bolo prirodzeným vyústením situácie v dôsledku nemožnosti vykonávať exekučnú činnosť žalobcom. Napriek tomu, že žalobca bol formálne súdnym exekútorom, exekučnú činnosť však vykonávať nemohol. V tejto súvislosti najvyšší správny súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo dňa 28. 09. 2011, sp. zn. 9 Sžso/45/2012 publikované ako R 67/2012), ktorý sa týkal dôchodkového poistenia advokáta. Najvyšší správny súd na toto rozhodnutie poukazuje aj napriek tomu, že si uvedomuje, že právna úprava zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii pozná len inštitút pozastavenia výkonu advokácie, pričom aj v prípade advokátov platí, že pozastavením výkonu advokácie nemôžu poskytovať právne služby, preto v takýchto prípadoch treba nahliadať na zámer právnej úpravy, ako bolo skonštatované vyššie. Aj v prípade advokátov, pozastavením výkonu advokácie, advokát nie je oprávnený poskytovať právne služby (§ 9 ods. 1 písm. a/ zákona č. 586/2003 Z. z.). Najvyšší súd v predmetnom rozhodnutí konštatoval, že „Z § 9 ods. 1 písm. a/ zákona o advokácii predpisov vyplýva, že od okamihu pozastavenia výkonu advokácie advokát už nie je oprávnený poskytovať právne služby, a teda nemá oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, aj keď je naďalej zapísaný v zozname advokátov. Skutočnosť, že advokát od okamihu prerušenia výkonu advokácie nie je oprávnený poskytovať právne služby, na účely zákona o sociálnom poistení za následok, že od tohto okamihu nemožno advokáta považovať za SZČO podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov“. Podľa názoru najvyššieho správneho súdu uvedené platí aj v prípade súdnych exekútorov, ktorí prerušením/pozastavením výkonu funkcie exekútora nie sú oprávnení vykonávať exekučnú činnosť, a teda v dotknutom období žalobca nevykonával exekučnú činnosť, preto mu vzniklo prerušenie povinného poistenia. Ak žalobca nemohol vykonávať exekučnú činnosť v dôsledku prerušenia výkonu funkcie exekútora a nedisponoval ani žiadnym iným oprávnením na vykonávanie činnosti, v dotknutom období nie je oprávnený dosahovať ani príjem z exekučnej činnosti - nemôže túto činnosť vykonávať na vlastný účet (obdobne porovnaj v prípade advokátov, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 63/2012 z 21. februára 2013).

43. Žalobca tiež opieral svoju argumentáciu o písomné stanovisko ministerstva spravodlivosti, ktoré inicioval svojou žiadosťou. Predmetom stanoviska bol výklad jednotlivých ustanovení Exekučného poriadku vo vzťahu k inštitútu prerušenia výkonu funkcie súdneho exekútora. V tejto súvislosti najvyšší správny súd si dovoľuje poukázať na rozhodnutie najvyššieho súdu zo dňa 29. 05. 2013 sp. zn. 7Sžso/14/2015 publikované ako R 54/2015, ktorého predmetom bola právna záväznosť stanoviska ústredného orgánu štátnej správy. V predmetnom rozhodnutí najvyšší súd konštatoval, že „Stanovisko Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny SR je interným normatívnym aktom orgánu verejnej správy, ktorý nemôže založiť vznik právnej povinnosti pre sociálne odkázanú osobu. Obsah stanoviska nebol publikovaný v Zbierke zákonov a nezakladá preto sociálne odkázanej osobe práva a povinnosti a jeho dodržiavanie od nej nemožno vynucovať a vyvodzovať z jej konania protiprávnosť“. Najvyšší správny súd na uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu poukazuje z dôvodu, že ani v žalobcovom prípade nemožno odvodzovať jeho právo s poukazom na neformálne stanovisko ministerstva spravodlivosti. Zároveň najvyšší správny súd sa stotožnil s argumentáciou žalovanej, že v zmysle §

120 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. vykonáva sociálne poistenie Sociálna poisťovňa, ktorej bola táto právomoc zverená priamo zo zákona. Námietky žalobcu v súvislosti s poukázaním na stanovisko ministerstva spravodlivosti sú tak nedôvodné.

44. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, najvyšší správny súd sťažnosť žalobcu za dôvodnú nepovažoval, a preto ju podľa § 461 SSP zamietol.

45. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia, vzhľadom na to, že žalobca v konaní nemal úspech (§ 167 SSP) a žalovanej ich náhrada v zásade neprináleží (§ 168 SSP).

46. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

P o u č e n i e :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.